

ХРОНИКА И БЕЛЕШКИ

„РЕВОЛУЦИОНЕРНОТО И ТЕОРЕТСКОТО ДЕЛО НА ТИТО“,

Научен собир посветен на Титовите и наши јубилеи

Во време на претконгресните активности за VII-от конгрес на СКМ и XI-от конгрес на СКЈ, во просториите на Филозофскиот факултет во Скопје, од 13 до 17 март 1978 година, по повод „Титовите и наши јубилеи“ под покровителство на Универзитетот „Кирил и Методиј“, се одржа научен собир под наслов „*Револуционерното и теоретското дело на Тито*“.

Во рамките на оваа манифестација на 13 март 1978 година во 10 часот, во присуство на голем број професори, научници, учесници на собирот, студенти, бројни гости, меѓу кои претседателот на ЦК СКМ, Ангел Чемерски, претседателот на МАНУ, академикот Михајло Апостолски и други јавни, истакнати општествено-политички и културни работници, беа отворени изложби на книги и фотографии „Од Тито — за Тито“ и „Тито — Слобода“, организирани со помош на НУБ „Климент Охридски“ и Музејот на град Скопје.

Отворајќи ги изложбите, деканот на Филозофскиот факултет, проф. д-р Блага Петроска, во поздравниот говор се осврна на конмплексноста на мислата и ак-

цијата на гигантот на нашата историја.

Научниот собир го отвори ректорот на Скопскиот универзитет проф. д-р Бранко Трпеновски, кој беше и претседател на Организациониот одбор на собирот.

Откако им пожели Добредојде на учесниците на собирот, д-р Бранко Трпеновски во уводниот збор се задржа на Титовата епоха, односно на улогата на Тито во историјата на човештвото. Меѓу другото тој истакна: „Името Титово израсна како неизбриплив симбол на сите генерации на нашите народи и народности“.

На свеченото отворање на собирот настапи Македонската филхармонија со солистот Георги Божиков, првенец на Операта на МНТ, под диригентство на Фимчо Муратовски. Од името на присутните на собирот беше испратено поздравна телеграма до другарот Тито.

Со извесни мали корекции работата на научниот собир се одвиваше според однапред утврдената програма. Пред присутниот аудиториум беа прочитани 26 реферати.

Во сите реферати беше осветлена личноста и долгогодишната разновидна дејност на овој наш голем марксист, комунист, револуционер, практичар, водач, стратег, мислител, визионер, реформатор, прв лидер за мирот, креатор на новата народна власт во слободна Југославија, архитект на нсврзаната мирољубива политика во светот.

Будното реагирање на КПЈ на чело со Тито на сите меѓународни настани во време кога фашистичката опасност се приближува кон југословенската граница, донесувањето на историската одлука за одбрана на земјата и укажување на вистинските патишта на далековидна визија кон светлите патишта на народната и социјалистичка револуција, се главни прашања на кои се задржа проф. д-р Христо Андонов — Пољански во рефератот „Меѓународната ситуација и доаѓањето на другарот Тито на чело на КПЈ“.

За големата улога и придонес на овој наш голем револуционер и практичар во развојот на вооруженото востание во Македонија расправаше проф. Славка Фиданова во своето соопштение „Улогата на Тито во развојот на НОВ и Народната револуција во Македонија“.

Академикот Михајло Апостолски зборуваше на тема „Стратегиската концепција на другарот Тито — потпирање на сопствените сили“. Во своето концизно излагање академикот Апостолски се задржа на објаснувањето што значи Титовата концепција, на нејзиниот придонес и резултати. Тој истакна: „Тито како творец

знаеше дека човекот е главен фактор, да биде активен творец, а не само извршител“.

Улогата што ја презеде нашиот водач, мислител и визионер во конституирањето на Македонската држава беше предмет на расправа во мошне интересното излагање на д-р Миле Тодоровски на тема „Работата на КПМ на создавањето на АСНОМ и конституирањето на федерална Македонија и улогата на Јосип Броз Тито“.

Интерес предизвика рефератот на д-р Орде Иваноски „Отечествениот фронт на Бугарија за Тито како творец на нова Југославија и инспиратор на револуционерните вдахновенија (1944—1948)“.

Во него д-р Иваноски го акцентира придонесот на КПЈ на чело со Тито во развивањето на новите југословенско-бугарски односи, т.е. најсветлиот миг во најновата историја на југословенскиот и бугарскиот народ. Тој истакна:

„Јосип Броз Тито како револуционер, интернационалист, особено имаше силно влијание врз настаните во сама Бугарија. Тито, воден од целите на југословенската револуција, прв понуди несебична помош и соработка, којашто беше осведочена во текот на вооружената борба“.

Со внимание беше следено излагањето на Марија Јовановиќ „Тито низ документацијата на ЦК КПЈ за Македонија и ЦК КПМ 1941—1945“. Во рефератот Јовановиќ изнесе мошне значајни податоци за тоа: кога започнува да се појавува името на другарот Тито, во каков обем, со

каква содржина е проследено, ги открива причините за тоа во разни фази од бурниот живог на македонскиот народ и народности во времето на Народно-ослободителната војна и Народната револуција на Македонија.

„Тито во советскиот дневен печат за време на Втората светска војна“ беше наслов на рефератот поднесен од д-р Растислав Терзиоски.

На 14 март 1978 година во 12 часот во рамките на Отворениот театарски универзитет, во аулата на Факултетот, артистите на МНТ во режија на Бранко Ставрев ја изведоа претставата „Четириесет и осмата“. Целта на овој проект беше да го покаже и сценски восхитувачкиот ентузијазам на Партијата и народот кој во еден од најсудбоносните периоди на нашата Револуција манифестираше незапамтено единство во одбраната на изградбата на социјализмот за кој паднаа неброени жртви.

Централно место во претставата заземаше личноста на другиот Тито, како симбол на сето она што се нарекува нова Југославија како симбол на револуцијата која тече.

Извесен број реферати ги презентираа најновите научни сознанија од областа на марксистичката филозофија и социологија. Тие имаат тенденција да го изнесат Титовиот придонес во развојот на марксистичката мисла тргнувајќи од неговите сфаќања за револуцијата, да ја прикажат основната поставка и решителната улога на Тито во изградување на новата политичка платформа на КПЈ по национал-

ното прашање и во доследно применување на принципот за рамноправност на сите народи и народности во Југославија.

Тоа беа рефератите на: проф. д-р Георги Старделов, Антидогматизмот на Титовата мисла; Илија Ацевски, Титовата критика на догматизмот и нејзиното место во развојот на марксизмот-ленинизмот; Кирил Темков, Тито за ликот на комунистот; првф. д-р Јонче Јосифовски, Националното прашање во Титовата мисла; проф. д-р Владо Картов, Титовиот придонес во изградбата на новата политичка платформа на КПЈ по националното прашање до 1941 година; Вера Георгиева, Местото на Титовото дело во развојот на марксизмот; и рефератите на проф. д-р Десанка Миљовска и проф. д-р Блага Петроска.

Дејствувањето на Тито за организационото зацврстување на Партијата, определувањето на местото на националното прашање во револуционерната практика на КПЈ и оживотворувањето на Марковата идеја „Фабриците на работниците“ беа три главни моменти на кои се задржа проф. Миљовска во рефератот „Дијалектичкото проникнување во марксистичката теорија и револуционерната практика во делото на Јосип Броз Тито“.

Проф. Блага Петроска во рефератот „Титовиот придонес во остварувањето на рамноправноста на жената“ ја потенцира величествената улога на Тито во унапредувањето на општествената положба на жените и во развојот на напредното женско движење. Таа подвлече:

„Постигнатите резултати во остварување на рамноправноста на жените во нашето општество, способноста на СКОЈ на чело со Тито да ги надмине сите тешкотии на патот на афирмација на социјалистичкиот самоуправен развој постојано ја потврдуваат оправданоста на големата доверба која жените ја имаат во КПЈ и во другарот Тито“.

По завршување на работниот дел, на 15 март 1978 година солистите, хорот и оркестарот на Операта при МНТ, под диригентство на Александар Лековски, ја изведоа операта „Паљачи“.

Мошне разновидна и богата беше дејноста на Тито во периодот по ослободувањето. Титовите сфаќања и поврзаноста со работничката класа ја покажуваат неговата визија за општеството. Во време на НОВ и во периодот по ослободувањето доаѓа до израз исклучителната улога на претседателот Тито во давање морална поддршка на народот, во иницирањето на концепции и цели за обнова и изградба на Југославија и во концепирање на мерки за нивна реализација.

Џиновската улога што ја одигра Тито во изградбата на новиот социјалистички економски систем и самоуправување беше делумно осветлена во следните реферати: Тито — креатор на нов вид социјалистички економски систем, проф. д-р Јован Стојановски; Титовото „не“ за национализацијата на земјата, проф. Ванчо Бурзевски; Титовите историски пораки од 1950 година, проф. Кочо Аци Митревски; Тито за обновата и изградбата на Скоп-

је, проф. д-р Крум Михајлов; и Тито за работничката класа м-р Петре Георгиевски.

Одразот на револуционерниот лик на Тито во народното и уметничкото творештво беше третиран во рефератите на проф. д-р Томе Саздов, Тито во народната поезија; академик д-р Александар Спасов, Тито — социјалистички нон конформист маргиналија на тема: Тито — литература, уметност, творештвото; и проф. д-р Гане Тодоровски, Тито за југословенската револуционерна поезија.

Заслужува посебно внимание да се истакне настапот на студентката Снежана Доневска. Во рефератот „Тито за младината“ таа ги истакна причините зошто Тито толку многу се грижи за младината и за довербата што тој ја има кон младината.

На овој научен собир беа поднесени уште два реферата и тоа: „Тито за самоуправната социјалистичка преобразба на воспитанието и образованието“ од проф. Анатоли Дамјаноски и „Титовата личност во наставата по историја“ од проф. д-р Воислав Кушевски.

Во овие реферати беше истакната улогата и придонесот на Титовата мисла и визија во афирмирањето и развивањето на наставно и воспитно-образовниот процес.

На овој собир свои реферати доставија и: проф. д-р Александар Апостолов „Ставот на КПЈ спрема аграрната реформа и колонизацијата од 1918—1941 година“ и д-р Владо Ивановски „Тито за посебноста на Македонија и Македонците во периодот на

НОВ и Револуцијата“, но од оправдани причини тие не можеа да учествуваат во работата на собирот.

Во 12 часот на 17 март 1978 година, д-р Бранко Трпеновски со еден мал пригоден говор го затвори научниот собир.

Овој собир претставува предизвик за наука и акција, подлога за научно-истражувачка работа, истакна д-р Трпеновски.

Во име на Организациониот одбор тој изрази благодарност на учесниците на собирот, на учесниците на манифестациите и на сите други, кои придонесоа за успешната и плодна работа на собирот.

По завршните зборови, членовите на литературниот клуб „Мугри“ приредија рецитал од револуционерната поезија за Тито. Истиот беше подготвен од м-р Атанас Вангелов.

На крајот можеме слободно да заклучиме дека собирот заврши со успех. Организацијата

на собирот предвидела сè што е можно и нужно за успешна работа. Учесниците на собирот беа мошне задоволни од програмата којашто беше разноврсна по својата содржина, интересна и корисна. Заслужува внимание и фактот дека рефератите беа на високо научно ниво, содржајни и коректни.

Исцрпните реферати, поднесени на овој научен собир, сестрано и од сите аспекти ја осветлија личноста и делото на овој наш генијален ум.

Овој научен собир, посветен на гигантот на нашата современа историја, нека биде уште еден поттик за проучување на неговото творештво, уште една прилика да се потсетиме на неговите ставови, мисли и пораки, кои со своето значење ги надминуваат границите на нашата земја и стануваат своина на сите оние на кои мирот и слободата им се egzистенционална потреба.

Нада ЈУРКОВА

СИМПОЗИУМ

БОГОМИЛСТВОТО НА БАЛКАНОТ ВО СВЕТЛИНАТА НА НАЈНОВИТЕ ИСТРАЖУВАЊА

Во рамките на проектот на УНЕСКО за унапредување на проучувањето на словенските култури, Македонската академија на науките и уметностите, Српската академија на науките и уметностите, Академијата на науките и уметностите на Босна и Херцеговина и Црногорската академија на науките и уметностите, на 30, 31 мај и 1 јуни 1978 го-

дина во Скопје, организираа симпозиум на тема: „Богомилството на Балканот во светлината на најновите истражувања“.

Ова верско учење кое што преминало во масовно социјално движење на селанството сè уште го држи во напрегнатост вниманието на историчарите не само на Балканот, туку и во целиот свет,